

Գյուղանության դեսական աջակցությունը շարունակվելու է նաև այս տարի

**Դրա կարևորությունը գյուղացու համար չի կարող հասկանալ
միայն գյուղից եւ գյուղանությունից հեռու մարդը**

Գյուղանությունն այն ուլուն է, որ մշտական հոգածության կարիք ունի՝ նկատի ունենալով եւ նրա սիսկանությունը, եւ զուտում առողու նարդեկան լիակատա կախանությունը այս ջուղից: Բարեխասաբար, դրա գիտակցությունը արդեն կա նաև մեր երկրում: 90-ականների «Վայրի լիբերալիզմ» հետո, երբ իշխանությունները հայարարում էին, որ իրեն չլինի է խառնվեն սնտեսությանը, դրանով իսկ ազատելով իրենց ղարականությունները կատարելու եւ 2000-ականների անարտականությունները հետո, վեցին 2-3 տարիներին տեսությունը սկսեց գյուղանության լայնածավալ օժանդակության ծրագրեր իրականացնել: Դրանից ընդունելու համար գյուղացության անարդարական սնտեսությունները: Քիչեցնենք այդ ծրագրերի հիմնականները:

Պետական բյուջեից մոտ 32 մլրդ դրամ համարակալվեց 2011-ին և 2012-ին բանկերի կողմից տվյալ գյուղանության վարկերի սուբսիդավագրմանը: 14 տոկոս կազմող գյուղակերի 4 տոկոսի, իսկ լեռնային և սահմանային գյուղերում 6 տոկոսի ֆինանսավորումը ղետությունը վեցրեց իր վրա: Դա հնարավորություն սկսեց զգայինը ապելացնելու վարկեր վեցնողների թիվը: Անցած երկու տարիներին այդ վարկերից օգտվեցին, ինչողեւ երեկ հայտնեց գյուղանության նախարար Սերգ Կարաբեյսյանը, 43 հազար գյուղական սնտեսություններ: Նա նաև հայտնեց, որ այս տարի գարնանացանի համար նույն նորագույն տեսությունը կիսական էս 7,5 մլրդ դրամ:

Դաջորդ դիզայների եւ դարարանության ձեռքբերման ծախսեր էն: Առաջինի դեմքում կառավարությունը գյուղացիների սնտեսության վարկերի վեցնողների թիվը: Անցած երկու տարիներին այդ վարկերից օգտվեցին, ինչողեւ երեկ հայտնեց գյուղանության նախարար Սերգ Կարաբեյսյանը, 43 հազար գյուղական սնտեսություններ: Նա նաև հայտնեց, որ այս տարի գարնանացանի համար նույն նորագույն տեսությունը կիսական էս 7,5 մլրդ դրամ:

Պարարանյութերի տրամադրման ծրագրի շրջանակներում էլ անցյալ տարի մոտ 25 հզ. տոննա ամռնիակային սելիստան գյուղացիներին տրամադրեց դարձալ տուկայական միացած գմբերով 1 կը-ու 120 դրամով կամ 1 դարձ 6 հզ. դրամով:

Վաշարես Բիծինա կվամիւ-
վիլու Դայաստան կատարած ա-
ռաջին դաւոնական այցից
հետո մեզանում աշխուժացան
լավատեսական բնաւրկումները,
որոնք ուղղված են Վերջին Եր-
կու տասնամյակների ընթացքում
ձևավորված հայ-Վրացական
միջոցեական հարաբերություն-
ներին նոր որակ, իսկ փոխգոր-
ծակցությանը՝ նոր թափ հաղոր-
դելուն։ ճշնարտություն է, որ Վե-
րջին տասնամյակի ընթացքում
Քրաց քաղաքական գործիչների
եւ քաղաքագետների շրջանում
փրկու էր մի նշանություն, թե
Դայաստանը Դարավային Կով-
կասի տարածաշրջանում ունի ոչ
թե սեփական իննուրույն դերա-
կատարություն, այլ ընդամենը

գա կա այդ համագործակցության ու փոխգործակցության համար:

Նախընտրական քաղաքական դայլուր եւ իրական ակնկալիք

Վրաստանում, 2002 թ. մարդաբանական սվյալներով (առանց Արխագիսի) եւ Հարավային Օսմանյան), աղրում էր մոտ 250.000 հայ: Իրականում ընդունված է հաճարել, որ Վրացահայերի թիվն այսօր մոտ 320.000 է: Սա այն թիվն է, որը հաճախ տրամադրվում է Վրաստանով հետաքրքրվող բաղադրական եւ դիվանագիտական տրամադրություն: Այսօր հարցը հրականում ոչ թե այս

Ի առաջ Թբիլիսիի առաջնակարգ բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում կրթություն ստացող հայ ուսանողների թիվը չէր հասնում մեկ տասնյակի: Այսօր այդ ուսանողների թիվը ճնշ 700 է, եւ դրանում կրացական հասարակության մեջ կրացահայության լիարժեք իստեղման գծի կողմնակիցները տեսնում են լուրջ առաջընթաց եւ էական հաջողություն: Կրացահայության խնդիրների մասին կիսուենի իիշ հետո, իսկ հիմա անդրադառնանք նախընթական գործընթացին:

Այսօվա Վրացական բաղաբական երկնականարում մրցում են երկու խոշոր բաղաբական թետքներ: Նախագահ Սահակավիլու

կյանքը կազմակերպողը, բոլորին հայսնի հայազգի գործիչների կողմին դժվարությանը են ավելանում նորերը, որոնք նույնանաւչությունը եւ ճիշտամանակը ըստունեւի կիխնեին Վրացական բաղադրական Վերնախավերի կողմից: Մասնաւությունները անելը ճիշտամություններ կիխներ, որովհետեւ առնվազն Վերջին մեկ հազարամյակի ընթացքում Վրաստանու դատականիների ներկայություն ադապտական վրացահայեր ավելի վատը չեն, քան մյուս հայ համայնքների մերօրյա ներկայացնությունը: Այսպիսի լավագություն

ունեն նաև Վրաստանով հետար-
քվող մեր շատ մասնագետներ,
ովքեր կարծում են, որ հակառակ

Հայաստան-Վրաստան. Երկարաժամկետ փոխգործակցության իրավան ներուժը

Կատարում է Ռուսաստանի դաշ-
նակցի իր դարտականություննե-
րը: Այս մայնությունն, անուուն,
մասամբ ցրվել 2008 թ. օգոստ-
սյան դատերազմից հետո, եր
դայաստանը, որը առաջակա-
լի վնասներ կրեց այդ հակամար-
տությունից, ոչ միայն չվա-
սարեց իր հարաբերությունները
Վրաստանի հետ, այլև անդրվ

թվի ավելի մեծ կան ավելի փոփոք լինելը է, այլ Վրացահոգության իրական ներուժի ու նրա հիմնախնդիրների հմացությունը։ Որովհետեւ միայն այդուս կարելի է հսակ դատկերացնում կազմել մեր երկնող հարաբերություններում դեռևս չօգտագործված եւս մեկ ռեսուրսի գործադրման մասին։

Կողմնակիցները դայլարում են իրենց դիրքերը դաշտանելու համար: Վարչապես հվանիշվալու կողմնակիցները փորձելու են դառնալ լիարժեք և ամբողջական բաղադրական իշխանություն: Այս մրցակցությունը, որն անմասնակեղ է Վաստանում, լարվածությունից եւ շարժային բաղադրականությունից կողմնորությունը:

բոլոր խոհնդութերի եւ դժվարությունների, վրացահայությունը նոր դայնաններում կարող է ավելի դատկառելի գործոն լինել մեր հարեւան երկրի կյանքին:

շաներ գործադրեց Վրաց-ռուսական հարաբերությունները կազմակորելու եւ ավանդական ծիրի մեջ տեղափոխելու ազնիվ գործում: Բոլորս ենի հիշում մեր այն դիրքորոշումը, որ չնայած Հայաստանը փոքր երկիր է եւ առանձնաբես հնարավորություններ չուներ միջնորդի դեր կատարելու ռուս-Վրացական լարվածությունը հարթելու գործում, սակայն, լինելով Ռուսաստանի ռազմավարական դաշնակիցն ու գործընկերը եւ, միաժամանակ, Վրաստանի հարեւանն ու բարեկամը, Պատրաս էր անելու հնարավոր խաղաղությունն ու բարիդրացիությունը Վերականգնելու համար: Հայաստանի այս կեցվածն ընթանումն ունիրսվեց Վրացական Վերնախավում, եւ իհմա Հայաստանի ճասին գնահատականներ անելու վրա բաղադրեսներն ու վերյուժաբանները պահի զուտ են եւ ավելի խոր: Կարեի է ենթադրել, թե Վարչապետ Իվանիչևիլին Երևանում բաղրախոսում էր հայ հարեւանին, երբ ասում էր, թե կոլգենար, որ Վրաստան իր արտաքին բաղադրականության մեջ դասեր փոխաններ Հայաստանից, որը կարողանում է լավ հարաբերություններ ունենալ թե՛ Ռեւսաստանի, թե՛ Արեւանութիւնի հետ: Սակայն բառացիորեն վերջերս Թրիլիսիում անցած մի ասուլիսի ժամանակ Վրաստանի վարչապետը կրկնեց իր այդ տեսակետը, ինչը դարձուեն խոսում է այն ճասին, որ սա դարձել է այս բաղադրական համոզնութիւնը:

Կրասանում սրվող նախընծառական բաղադրական դաշտան ուրվագծել է բոլորովին նոր հրոդադարձություններ, որոնց մասին խոսել մեկ տասնյակ տարվա վաղենության կատեղորիաներով ուղղակի ճիշճ չէ: Ազելի բան բան տարվա ընթացքում ծեւապորված երկողմն հարաբերությունների, ինչպես նաև այդ հարաբերություններն ամրապնդող վրացահայության վիճակի եւ հնարավորությունների այսօրվա ուսումնասիրությունը դաշնում է շատ կարեւոր, եթե ուզում ենք տեսնել, թե ինչ աղա-

Վրացահայերն ունեն ավելի քան 50 հասարակական կազմակերպություններ։ Վերջին 3 տարեթիւնը ընթացքում Վրացահայության նոր մակարդակում ինժեներակազմակերպման, Վրաստանի հասարակական-բաղաբական կյանքում նշանակագործությունների, թէ նայրաբաղադրական թիվությունների, թէ Սամցին-Զավախիների (Զավախին) տարածաշրջանում առողջ հայերի սոցիալական, հոգեւոր-ճշակութային եւ հասարակական կարիքների բարելավման ուղղված հասարակական բննարկությունները զգալիորեն աշխուժացել են։ Այդ բննարկությունների արդյունքում է, որ փոխվեց Վրացական բաղաբական վերախափի վերաբերմունքը վրացահայության կարիքների եւ ակնկալիի վերաբերյալ։ Զաջատեղյակ զրոցակիցներս դատմել են, որ նախագահ Սաակասվիլին հաճախակի եւ նույնիսկ անսպասելի լինում է Զավախինում, հետարքրվում տարածաշրջանի խնդիրներով, եւ այդ այցելությունների դրական արդյունքունքը հայության համար դարձել էին անվիճելի։ Շատ հայեր դրանում միաժամանակ նույնիսկ վաս բան էին տեսնում, որովհետեւ ասում էին, որ այս այցելությունները եւ նճան ուսադրությունը կարող են մեկնաբանվել նաեւ որպես տեղի հայության փաստացի ինֆուրունության սահմանափակման եւ ձեւավրդված ավանդական ազգային հարաբերությունները փոփոխելու ինքը։ Արագին սալասն եւ

համար որուակի դժբարությունը դարունակելուց բացի ունի անվիճելի դրական կողմ։ Դա սոցիալական տարբեր խնդերի, ազգային համայնքների ակնկալիի մեծացումն է Վրացական գործող իշխանությունից, որովհետև արդեն հասկանալի է, որ դպարող կողմերն ավելի առաջաձեռն են լինելու իրենց խոստումների մեջ եւ ջաներ են գործադրելու այդ խոստումներ կատարելու համար։ 25 տարի առաջ Վրացահայությունը Վրաստանի խոռոչագույն ազգային փոքրանահնությունն էր։ Այսօր Վրաստանում բնակվող աղքածանցիների թիվն ավելի մեծ է։ Սակայն հայեր կարող են ջաներ գործադրել հայութամյակներով ծելավորված իրենց դատական ու մշակութային դեմք դասհղանելու եւ զարգացման նոր երաշխիներ ստանալու

Վերջին տարիներին Աղրբեզանը Վրաստանում մեծացող ներկայություն եւ էական ազդեցություն ունի: Դայսնի է, որ Վրաց-ադրբեցանական հարաբերությունները նախագահ Սաակասվիլու օրով ձեւակերպվել են որդես ռազմավարական-գործընկերային: Աղրբեցանը Վրաստանին արտօնյալ գնով գազ է նատակարարում, եւ նման գործարք որեւէ այլ ձեռվկապատճենություն հնարավորություն Վրաստանը չունի: Աղրբեցանը կառուցվող երկարգի խոռոշագույն ներդրություն է: Աղրբեցանիները Թթիլիսիում, սեւծովյա առաջնոյա ցըաններում տարբեր մեծ կառուցմերի ժինարարություն են իրականացնում, միաժամանակ մեծացնում իրենց ներկայությունը բանկային համակարգում:

Անեալ 10-12 մասսպորներ եւ այդ փուլում մասսային ձեւակերպումները ավարտելով, կարող են ստանալ շատ էական դրցեդուրալ առավելություններ: Ամեն մի հայաստանցի գործարար դա կիհասարի: Մասսային այդ ծառայությունների ենթակայության հարցն էլ կարելի է լուծել ոչ ստանդարտ ճանապարհով, ստղելով միասնական ցանց: Երբ բեռք մնանում է Հայաստան, մասսպորների համացանցում անմիջապես երեւում է: Թող այդ տեղեկությունը երեւա, երբ բեռք հասնում է արդեմ վրացական նավահանգիս: Սա է իրական ինտեգրացիայի օրինակը: Առանց այս կարգի բարեփոխումների կարելի կլինի խոսել համագործակցության մասին, բայց չի կարելի խոսել՝ ինտեգրացիայի»:

Վրացահայությունը ինտեգրման ձանապարհին

Հայ առափելական եկեղեցին ակնկալում է հետ սասանալ առնվազն վեց եկեղեցիներ Թքիլիսիում եւ Սամցխե-Զավախիտեթիում, եւ բոլորն եւ հասկանում, որ այս հարցին ինչ-որ ժամանակ ինչ-որ լուծում դեմք է ըսկի: Վիրահայոց թեմի առաջնորդն այսօր արդեն լուրջ հեղինակություն եւ մեծ ազդեցություն ունի Վրաստանում: Հասարակական-ֆալարական եւ ճշակութային դատաճանապես ազդեցություն ունենալու մասին սկսել են մատերի ակիմիկ Վրացահայերի նաեւ միջին ու երիտասարդ սերունդները: Վրացիների եւ հայերի հոգեւոր ու ճշակութային բազմադարյա առանձնահատուկ եւ զգայուն փոխհարաբերությունները Հայաստանուն եւ Վրաստանուն ապրող, խնդրով մատանդ գործիչների հաճոզնումնով մի փաստարկ են, որ խոսում են երկկողմ հարաբերությունների էլ ավելի բարելավման ներուժը մեծացնելու հնարավորության մասին:

НОВІ ПІДХІДИ

Ա-ԱՍ ՍԱՓԱ-ՀԱԾ
Քաղաքական Վելուծաբան,
բանասիրական գիտությունների
թեկնածու

